

Posudek diplomové práce

Bc. ŠTĚPÁN REMEŠ, *Kauzativní vazby „fare + infinitiv“: typologie a české ekvivalenty.* Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Filozofická fakulta, ak. r. 2014/2015, 123 stran včetně příloh.

Štěpán Remeš předložil diplomovou práci, jež ve všech ohledech naplňuje nároky kladené na tento typ kvalifikačních prací. Formálně i obsahově Remešův text vyniká přesností, pečlivostí a osobním zaujetím pro zvolené téma. Kauzativní konstrukce v italštině typu *fare + infinitiv* jsou totiž zajímavé jak teoreticky (syntaktická a sémantická povaha dané konstrukce), tak prakticky (otázka překladu do češtiny). Oběma aspekty se diplomant ve své práci podrobně zabývá.

Diplomová práce je podle toho rozdělena do dvou hlavních částí. V teoretické části diplomant definuje a vymezuje pojem kauzativní konstrukce, představuje syntaktické a sémantické vlastnosti dané konstrukce (na základě nejen stěžejních referencí, jako je příslušná kapitola v GGIC, ale také na základě některých nedávných článků), a to jak pro italštinu, tak také pro češtinu. V závěru této části shrnuje některé odlišnosti mezi italským a českým pojetím zmíněných konstrukcí. Praktická část se týká analýzy bohatého korpusového materiálu, který diplomant získal z webového korpusu ItWaC (a okrajově též nabízí srovnání s korpusem ItTenTen). Vzhledem k obrovskému množství dat (jak diplomant uvádí, do kauzativních konstrukcí vstupuje více než 7 tis. sloves, z nichž hapaxy představují téměř polovinu – což je zcela v souladu s tím, jak typické frekvenční spektrum vypadá), omezuje Štěpán Remeš svůj výzkum na 20 nejfrekventovanějších sloves. Pro každou z těchto 20 konstrukcí pak nabízí vzorek 5 příkladů, který podrobuje více či méně pečlivé analýze (k tomu se ještě vrátím) a který zároveň překládá do češtiny (a k těmto překladům se také vzápětí vrátím).

Jak je zřejmé, považuji Remešovu práci za velmi zdařilou, a jelikož je mi téma velmi blízké (jak autor dobře ví), měl bych celou řadu otázek. Jednak bych vznesl pár spíš formálních připomínek, pak bych rád poukázal na zcela konkrétní interpretační aspekty.

1) Hned v úvodu na s. 8 se mi zdá, že by bylo lepší uvést odkaz na dva citované články *in extenso*; uvést pouze název je spíš matoucí – především proto, že autor zde kombinuje dva teoreticky rozdílné (ne-li přímo neslučitelné) texty (generativistický pojem malého *v* versus sémantická charakteristika kauzativních konstrukcí).

2) Od s. 12 a dále jsou všechny italské příklady opatřeny českým překladem, který je tu ale míněn jen jako glosa, chápu-li to dobře. V takovém případě není nutné se zabývat nestandardním slovosledem, ale spíše zdůraznit, že český překlad je skutečně jen glosou – na rozdíl od druhé části, kde je kvalita českého překladu stěžejní. V tomto smyslu se mi jeví pozn. 2 na s. 12 zcela zbytečná: rozdíl ve větách „Donutil Pjera zpívat“ / „Donutil zpívat Pjera“ je pouze v AČV (v té druhé je Piero v rematické části věty, jde o kontrastivní prvek; v té první to tak není). V italské větě je pozice předmětu *Piero* pevně daná (a to pouze syntakticky).

3) Na s. 18-19 je řeč o pasivu kauzativních konstrukcí s inergativními slovesy. Jde o složitou otázku, kterou není možné odbýt několika příklady – pak totiž není jednoduché vysvětlit rozdíl v přijatelnosti **Francesca è stata fatta telefonare* vs. *Gli operai sono stati fatti lavorare*. Tady je podle mě rozdíl ve slovesné rekcii (*telefonare a* vs. *lavorare*). Poslední věta má na Googlu více než 900 výskytů.

4) Na s. 27 je řeč o pronominálních slovesech. Je třeba lépe vysvětlit – jakou terminologii zde autor používá? Tu, kterou nalezneme u Hamplové (2004, s. 220-221)? Smyslem dané pasáže je ukázat, že reflexivní slovesa se pak v kauzativní konstrukci chovají

jinak. Platí to pro všechna reflexivní slovesa (od tranzitivních až po reflexiva *tantum*, jako je např. *accorgersi*)?

5) Co znamená na s. 28 syntaktické *kodifikování*? Mám za to, že tu jde o nešťastný kalk z angl. *codify*. V češtině je ale kodifikace něco zcela jiného.

6) Na s. 38 mám určité pochybnosti o interpretaci vět (104) a (105), ale to je na delší debatu – jsem si dobře vědom toho, že se tu diplomant drží sekundární literatury, ale přesto se mi zdá, že by se mohl odvážit i samostatné interpretace. To se týká i pojmu okultní kauzace (na s. 40), který mi nepřipadá jako něco, co by se dalo smysluplně použít (při překladu do češtiny).

7) Na s. 51 u pozn. 22 bych se já naopak klonil spíše ke Greplovou pojetí. Co vede diplomanta k preferenci Danešovy terminologie?

8) Na s. 61, pozn. 25 není zcela přesná: jde tu o běžnou metonymii, jejíž přesný význam může být širší než uváděný vztah „instituce – zaměstnanec“ (srov. *Bílý dům oznámil, že...*).

9) Dostávám se teď k překladům. Na s. 73-74 a 90 uvádí diplomant, že k daným překladům ho vedly „praktické důvody“. To se mi zdá jako laciné vysvětlení... Zvláště když to srovnám např. se s. 84, kde je velmi dobře zdůvodněno převedení do češtiny pod vlivem syntagmatu *con te*. Podobně na s. 77 uvádí diplomant, že se mu dané překladatelské řešení zdá vhodnější. Řekl bych, že se zde také projevuje určitý nesoulad mezi první a druhou částí práce. Na jedné straně totiž diplomant definoval určité sémantické principy interpretace, ale na straně druhé je pak příliš nevyužívá. Např. u již zmíněné dvojice „nechat přehrát – pustit“ na s. 73-74 se přímo nabízí rozdíl mezi nějakou přímou kauzací a nepřímou (ačkoli zrovna tato distinkce u Remeše není zavedena a není nijak výrazně tematizována) – dokonce bych řekl, že tento rozdíl je záležitostí mimojazykového kontextu, ve kterém hrají důležitou roli „funkce“ jednotlivých účastníků (srov. např. hypotetický příklad *poi il capo ha fatto sentire ai suoi colleghi le intercettazioni...* „pak šéf pustil / nechal pustit svým kolegům odposlechy...“).

Jak je patrné, diplomová práce Štěpána Remeše vzbuzuje celou řadu zajímavých otázek. Diplomantovou zásluhou je nejen to, že je dokázal nastínit, ale také to, že se s nimi dokázal konkrétně vypořádat v navržených překladech. Proto předloženou diplomovou práci považuji za zcela zdařilou, k obhajobě ji vřele doporučuji a navrhuji ji hodnotit jako **výbornou**.

V Českých Budějovicích dne 11. května 2015

.....
doc. Mgr. Pavel Štichauer, Ph.D.
oponent diplomové práce